445

F

50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

2145/50
kw

DISSERTATIO JURIDICA TERTIA DE CAUSIS OBLIGATIONUM.

Quam

FAVENTE DEO T. O. M.

SUB PRÆSIDIO

D. JOANNIS ORTWINI WESTENBERGII J.U.D.
Ejuſdemque Facultatis in Illuſtri DUCATUS
GELRIAE & COMITATUS ZUTPHANIAE
Academia, quæ Harderovici eſt
Profeſſoris Ordinarii. h. t.
Rectoris Magnifici.

Publicæ Diſquiſitioni ſubjicit

JOANNES CLIFTON, Amſtelod. Batavus.

Ad diem 27. Maji. horis locoque ſolitis.

Koninklijke Bibliotheek 's Hage.

HARDEROVICI,

Apud ALBERTUM SAS, Academiæ Ducatûs Gelriæ
& Comitatûs Zutphaniæ Typogr. cIↄ Iↄcxcix.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

CONSULTISSIMO, CLARISSIMO,

CELEBERRIMO,

VIRO

D. JOANNI ORTWINO WESTENBERGIO, JCto ſolidiſſimo, & in Inclyta hac Academia Anteceſſori digniſſimo, h. t. Rectori Magnifico, Præſidi ſuo & Præceptori, de ſe ſtudiiſque ſuis optime merito, in dieſque merenti, ætatem ſibi colendo,

Diſſertationem hanc Juridicam, ea qua par eſt obſervantia

D. D. D.

JOANNES CLIFTONUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

DISSERTATIO JURIDICA
TERTIA
DE
CAUSIS OBLIGATIONUM.

CAP. I.

§. 1. SUnt itaque præter *Contractus* & *QuaſiContractus*, *Maleficia* & *Quaſi Malefica*, *Variæ cauſarum figuræ l. 1. ff. O. & A. i. e. variæ cauſæ* ſeu *Negotia* v. *l. 31. pr. ff. de m. C. don.* ex quibus, propter ſingularem æquitatem, Obligatio naſcitur & Actio.

§. 2. De quibus priusquam per ſpecies agere incipiam, de *Æquitate* quædam præmittenda ſunt.

§. 3. Accipitur autem hoc loco *Æquitas* pro *æqui bonique ratione*, ſeu *æquitatis ratione*, uti dicitur in *l. 20 ff. de re jud.* Quæ Græcis ἐπιείκεια i. e. convenientia vocatur, eo quod rerum omnium proportionem ſervat, aptumque temporibus, locis, perſonis, ſtatuit. De qua *Cic. de Part. Orat.* §. 53. *Æquitatis vis eſt duplex; cujus altera, directi, & veri, & juſti, &, ut dicitur, æqui & boni ratione defenditur; altera ad viciſſitudinem referendæ gratiæ pertinet; quod in beneficio, gratia; in injuria, ultio nominatur.*

§. 4. In qua cum fundamentum *Juſtitiæ* ſitum ſit, rectiſſime idem *Cic. l. 1. de offic.* §. 64. *Difficile eſt, cum præſtare omnibus concupieris, ſervare Æquitatem, quæ eſt Juſtitiæ maxime propria.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

§. 5. Ex quo factum haud dubie, ut & *Juſtiti* vocabulum pro ipſa *Æquitate* aliquando accipiatu Hinc *C. Nep. Ariſtid. c. 2. Ejus æquitate factum e cum in communi claſſe eſſet Græciæ ſimul cum Pauſ nia, quo duce Mardonius erat fugatus, ut ſumma im perii maritimi transferretur ad Athenienſes. Namq ante id tempus & mari & terra duces erant Laceda monii: tum autem & intemperantia Pauſaniæ, & J ſtitia factum eſt Ariſtidis, ut omnes Civitates Gra ciæ ad Athenienſium ſocietatem ſe applicarent.*

§. 6. Ex eodemque fundamento *Verum jus & Ger mana Juſtitia* dicitur *Cic. l. 3. de off.* & ſub nomine *bo næ fidei* in jure noſtro non raro proponitur. *De qua cum agitur, non congruit de apicibus juris diſputare*, uti eleganter *Ulp.* in *l. 29. § 4. ff. mandat.* add. *l. 2 §. 3. ff. de O. & A.*

§. 7. Sed hæc *Æqui bonique ratio* ſeu *Æquitas*, alio modo conſideranda in *Statu hominum naturali*, alio in *Societate Politica*.

§. 8. Si conſideretur ſecundum *Statum hominum naturalem*, *Æquitas* à ratione naturali non differt.

§. 9. Si vero in ſtatu hominum *Politico*, non tantum circa Leges Naturales, ſed & poſitivas, earumque applicationem, variasque circumſtantias, verſatur.

§. 10. Cumque Legibus latis, ſæpenumero contingat, ut aliud verba Legis, aliud autem mens Legiſlatoris velle videatur, *Jus ſtrictum* ab *Æquitate* ſeparandum, magisque *Æquitatis* quam ſtricti juris rationem habendam eſſe, recte monuerunt Legiſlatores *l. 8. C. de judic.* add. *l. 2. §. 5. inf. ff. de aq. & aq. pluv. arc.*

§. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

§. 11. Eoque pertinet quod ait *Ariſtot. Lib. 5. Eth.* 10. τὸ ἐπιεικὲς ἐςὶν ἐπανόρθωμα τȣ̃ νομίμȣ δικαίȣ i. e. *Æquum eſt correctio juris Legitimi.* Nec non illud *Cic. pro Cæcin. Ex æquo & bono, non ex callido verſutoque jure, rem judicari oportet.*

§. 12. Verum enim vero, in quantum Judices & Juriſconſulti, in judicando, interpretantiſque legibus, *Æquitatem* ſequi poſſint, vel debeant, ab aliis alio loco oſtenditur.

§. 13. Nos Cum hoc loco dicimus, ob *Æquitatem ex variis Cauſarum figuris* Obligationem naſci, eam *Æquitatem* conſideramus, quæ ex naturali fluit ratione; Ex qua in multis negotiis, quæ neque ad *Contractus* neque *Delicta* referri poſſunt, neque iis ſunt ſimilia, ut neque *Quaſi Contractus*, neque *Quaſi Delicta* ſatis commode vocari poſſint, Obligationem naſci & actionem Legiſlatores noſtri conſtituerunt.

§. 14. Cumque elegantiſſimus occurrat caſus in *L.* 32. *ff. de reb. cred.* (quam *Auream*, *aureiſque literis ſcribendam*, nec non *Speculum aureum*, imo *legem Divinam* appellant DD. v. *Brunn. ad d. l.*) quo propter ſolam *Æquitatem* conceditur Actio, ab ejuſdem Legis expoſitione initium faciemus.

CAP. II.

§. 1. UT autem *d. l. 32. ff. de reb. cred.* eo rectius intelligatur, ipſa verba legis adſcribemus.

§. 2. Sunt vero hæc ſequentia. *Celſus Lib. 5. Digeſtorum. Si* [&] *me & Titium mutuam pecuniam rogave-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

ris, & ego meum debitorem tibi promittere juſſerim, tu ſtipulatus ſis, cum putares eum Titii debitorem eſſe; An mihi obligaris? Subſiſto: Siquidem nullum negotium mecum contraxiſti. Sed propius eſt, ut obligari te exiſtimem: Non quia pecuniam tibi crediai (hoc enim niſi inter conſentientes fieri non poteſt) ſed quia pecunia mea [quæ] ad te pervenit, eam mihi à te reddi bonum & æquum eſt.

§. 3. Auctor hujus legis eſt *P. Juventius Celſus*, patris ὁμονόμȣ filius, Hadriani Imp. Conſiliarius. *Spartian. in Vit. Hadrian. Cum judicaret, in conſilio habuit JCtos, & præcipue Julium* (leg. *Jubentium* uti jam dudum monuere eruditi v. *Rupert. ad Enchr. Pomp. c.* 13. *ſect.* 4. *Bertrand. de Juriſperit. p. m.* 78. *G. Grot. de Vit. ICtor. l.* 2. *c.* 3.) *Celſum, Salvium Julianum, Neratium Priſcum, alioſque.*

§. 4. *Celſum filium* autem, qui & *Adoleſcens* dicitur in *l.* 91. §. 3. *ff. de V. O.* hujus legis Auctorem eſſe, ex inſcriptione manifeſtum eſt: Scripſit enim *Libros Digeſtorum* XXXIX. *Celſus filius*, non *Pater*, uti ipſe docet in *l.* 20. *l.* 29. *ff. de legat.* I.

§. 5. Vir fuit ſummæ auctoritatis. Nam & *Prætor* fuit, *Plin. Lib.* 6. *Ep.* 5. & bis *Conſul. l.* 2. §. *ult. ff. de O. Jur. l.* 20. §. 6. *ff. de pet. hered.*

§. 6. Æquitatiſque & Veritatis fuit ſtudioſiſſimus; Quod tum in *l. noſtra* 32. tum alibi ſæpius oſtendit. Præclare de eo *Paulus* in *l.* 91. §. 3. *ff. de V. O. Et Celſus adoleſcens ſcribit, eum, qui moram fecit in ſolvendo ſticho, quem promiſerat, poſſe emendare eam moram poſtea offerendo: Eſſe enim hanc quæſtionem de Bono & Æquo, in quo genere, plerumque ſub Auctoritate juris ſcientiæ, pernicioſe (inquit) erratur.* Adeo quidem

ut veritatis amore ab ipſo patre ſuo abire non dubitaverit. *Ulp. in l. 3. §. 7. ff. de condict. cauſ. dat. cauſ. non ſec. Sed ſi ſervus qui teſtamento heredi juſſus erat decem dare, & liber eſſe, codicillis pure libertatem accepit, & id ignorans dederit heredi decem, an repetere poſſit? Et refert* (Celſus JC. ſcil.) *patrem ſuum Celſum exiſtimaſſe repetere eum non poſſe. Sed ipſe Celſus, naturali Æquitate motus putat repeti poſſe. Quæ, ſententia verior eſt.*

§. 7. Libros ſcripſit Complures, *Epiſtolarum* XIII. v. *l.* 3. *§.* 1. *ff. de min. Quæſtionum* v. *l.* 19. *§.* 3. *ff. de aur. arg. legat. Commentariorum v. d. l.* 19. §. 6. nec non Digſtorum XXXIX. ex quorum Libro V. lex noſtra 32. excerpta eſt. V. *Bertrand. de Juris perit. p.m.* 78. *& ſeqq. G. Grot. de Vit. JCtor. l.* 2. *c.* 3.

§. 8. Caſus autem *d. l.* 32. talis eſt; Sempronius neceſſitate preſſus, Cajum & Titium rogat, ut ſibi aureos dent mutuos C. Cajus pecuniam forte ad manus non habens, mandat Debitori ſuo Mævio, ut eoſdem Sempronio ſtipulando promittat. Sempronius à Mævio ſtipulatur, poſteaque Mævius eos aureos Sempronio annumerat; ſed Sempronius exiſtimat eum non Caji ſed Titii debitorem eſſe. Quæritur itaque, an Sempronius Caio obligetur? Quem *Celſus* (uti Juris conſulti fere ſolent) his verbis præmittit: *Si me & Titium mutuam pecuniam rogaveris, & ego meum debitorum tibi promittere juſſerim, tu ſtipulatus ſis, cum putares eum Titii debitorem eſſe: An mihi obligaris?*

§. 9. *Si me & Titium*, ait JCtus, *mutuam pecuniam rogaveris.* Satis Latine & eleganter *Cic. ad Att. Lib.* I. *Ep.* 10. *Primum igitur ſcito, primum me non eſſe rogatum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

gatum ſententiam Id. *ad Att. L.* 14. *Epiſt.* 14. *in f. Meo jure te hoc beneficium rogo.* nec non ad *Q. Frat. L.* 1. *Ep.* 2. *Hoc te ita rogo, ut majore ſtudio rogare non poſſim.* Ut adeo ſine ratione, hæc locutio, quaſi imperfecta, in dubium vocetur.

§. 10. Eſt autem *mutuam pecuniam rogare* nihil aliud, quam *rogare ut pecunia credatur*, uti dicitur in *l.* 11. *ff. de reb. cred.* Quo verbo *rogandi* non tantum in mutuo, ſed & aliis rebus frequenter uſi ſunt. Adeo quidem, ut & *rogare* pro uſum ab aliquo petere, ſimpliciter, in proverbio, dictum ſit. *Cic. orat.* 9. *in Verr. Profecto hinc natum eſt, Malo emere, quam rogare.*

§. 11. Aſt *Pecuniæ* vocabulum varie in Jure noſtro accipitur. Et primum quidem *latiſſime* pro omnibus iis quæ ſunt in patrimonio, ſive res ſint corporales ſive incorporales ſive mobiles ſive immobiles. *l.* 5. *l.* 88. *l.* 79. *l.* 178. *l.* 222. *ff. de V. S.* Deinde *late*, pro rebus fungibilibus, ſeu iis quæ pondere numero & menſura conſtant. *l.* 2. §. 1. 3. *ff. de reb. cred. l.* 30. *ff. de leg.* 1. Denique *ſtricte*, pro nummis ſeu pecunia numerata *l.* 7. §. 3. ad *Sc. Maced. pr. I. de Obl. quæ re cont.*

§. 12. Unde dubitatum eſt, quo ſenſu *Pecunia* hoc loco accipienda ſit. Et licet mutuum in rebus fungibilibus conſiſtat *d. l.* 2. §. 1. *d. pr. I. de obl. quæ re contr.* videtur tamen hic *Celſus* per pecuniam, nummos intellexiſſe. Eſt enim hæc communior hujus vocis ſignificatio, & circumſtantiis hujus caſus convenientior. Similiter *Ulp.* in *L. ii. ff. eod. de reb. Rogaſti me*, ait, *ut tibi pecuniam crederem. Ego cum non haberem, lancem tibi dedi, vel maſſam auri, ut eam venderes & nummisutereris.*

Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Si vendideris puto mutuam pecuniam factam.

§. 13. Pergit JC. *Et ego meum debitorem tibi promittere juſſerim. Debitor* in genere eſt à quo invito aliquid exigi poteſt, *l.* 108. *ff. de V. S.* nihilque intereſt ex qua cauſa debitor ſit *l.* 13. § *ult. l.* 14. *ff. de hered. pet.* Quemadmodum & *Creditor* in genere ille dicitur, cui ex quacunque cauſa debetur *l.* 10. *l.* 11. *ff. de V. S.* Eoque ſenſu hic *Debitorem* intelligendum quidam ſtatuunt. *Lauterb. diſp. ad d. l.* 32. *c.* 2. Sed cum *pecunia numerata mutua rogata* proponatur, Debitor haud dubie ille intelligendus, qui pecuniam numeratam ex quacunque cauſa debebat.

§. 14. Dicit autem *ſe debitorem promittere juſſiſſe* i. e. mandaſſe ut debitor ſuus pecuniam mutuam roganti, ſe numeraturum ſponderet. Licet enim *promittere* in genere ſignificet nudis verbis polliceri, & à *ſpondere* quod eſt per ſtipulationem promittere differat, pro ſpondere tamen etiam non raro in jure noſtro ponitur. Aperte Imp. in §. 16. *I. de inut. ſtip.* Itaque *ſi ſcriptum in inſtrumento fuerit, Promiſiſſe aliquem, perinde haberi volunt, atque ſi interrogatione præcedente reſponſum ſit.* Nec non in *l.* 12. *C. de cont. ſtip. Magnam Legum veterum obſcuritatem, quæ protrahendarum litium magnam occaſionem uſque adhuc præbebat, amputantes, ſancimus; ut ſi quis certo tempore facturum ſe aliquid vel daturum ſtipuletur, vel quæ ſtipulator voluit, promiſerit, & adjecerit, quod ſi ſtatuto tempore minime hæc perfecta fuerint, certam pœnam dabit, ſciat minime ſe poſſe debitor ad evitandam pœnam adjicere, quod nullus eum admonuit: ſed etiam citra ullam admonitionem, eidem pœnæ pro ſtipulationis tenore fiet obnoxius: cum ea quæ promiſit,* in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

in memoria ſua ſervare non ab aliis ſibi manifeſtari debeat poſcere. Add. A. Popm. de diff. verb. l. 4.

§. 15. Subjicit, *Tu ſtipulatus ſis ;* Numerationem ſcil. pecuniæ, quam mutuam à me rogaveras, à Debitore faciendam. Stipulatio enim in omnibus fere cauſis interponi ſolebat. *v. l.* 25. *ff. de pact. l.* 3. *C. de rer. perm. l.* 4. §. *ult. ff. de uſur. l.* 99. *ff. de V. O. Briſſon. de form. Lib.* 6.

§. 16. *Cum putares eum Titii debitorem eſſe.* Atque ita in perſona Creditoris errares. Qui error conſenſum excludit, arg. *l.* 15. *ff. de juriſd. l.* 2. *ff. de jud.* adeoque obligationem hoc caſu impedire videtur. Niſi enim hic error intercederet, res dubium non haberet. *Singularia quædam recepta ſunt circa pecuniam creditam: Nam ſi tibi debitorem meum juſſero dare pecuniam, obligaris mihi quamvis meos nummos non acceperis*, ait *Ulp. in l.* 15. *pr. ff. de reb. cred.*

§. 17. Qua facti ſpecie præmiſſa quærit IC. *An mihi obligaris?* Sic Legitur in Codice Florentino. Neque ulla ratio eſt ob quam ab ea lectione recedendum, vel pro *obligaris*, *obligatus ſis*, reſtituendum ſit.

§. 18. Reſpondet *Subſiſto. Subſiſtere* aliquando vivere ſignificat v. *l.* 18. §. 2. *C. de jur. delib.* Aliquando idem quod conſiſtere, valere, firmum eſſe v. *l.* 14. *C. de proc. l.* 11. *C. de teſtam.* Aliquando vero hæſitare, dubitare; Quæ ſignificatio hujus loci propria eſt; Sic etiam *Ulp. l.* 33. *pr. ff. de proc. Servum quoque & filiumſam, procuratorem poſſe habere aiunt: & quantum ad filiumfam. verum eſt: in ſervo ſubſiſtimus.* nec non Calliſtratus in *l.* 5. §. 11. *ff. de jur. immun. Unde ſubſiſti poteſt, an prohibendi ſint*, conductores ſcil. Vectigalium fiſci, *à Præſide, etiamſi ultro ſe*

of-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

offerant municipalibus muneribus, quod propius eſt defendere.

§. 19. Neque ſine ratione dubitat, quid ſit ſtatuendum; *ſiquidem nullum negotium*, ait, *mecum contraxiſti.*

§. 20. *Negotium* ſæpe pro eo accipitur, quod ſine mandatu Domini geritur *t. t. ff. & C. de neg. geſt.* Aliquando *litem* ſignificat *l. 7. C. de jur. & fact. ignor.* Non raro etiam *Contractum* in genere v. *l. 1. ff. de Æſtimat. l. 15. l. 19. ff. de præſcr. verb. l. 3. ff. de reb. auct. jud. poſſ. l. 5. ff. de R. J.* Unde & alibi plenius, uti & hoc loco, *negotium contrahere* pro *contrahere* dicitur. *l. pen. ff. quod juſſ. l. 50. ff. de jur. dot. l. 5. §. 1. ff. de O. & A.*

§. 21. Verum hac ratione non obſtante, reſpondet ICtus. *Sed propius eſt ut obligari te exiſtimem.*

§. 22. Pro *Propius eſt*, aliqui legunt *potius eſt*, aliqui *prius eſt*. V. *Lauterb. Diſp. ad d. l. 32. c. 2.* ſed locutio hæc *propius eſt*, ICtis uſitatiſſima eſt. *v. l. 38. §. 2. ff. de act. emt. l. 31. pr. eod. l. 18. ff. de in rem. verſ. l. 124. ff. de legat. 1. l. 29. ff. de uſucap. l. 67. circ. fin. ff. de jur. dot. l. 5. §. 11. ff. de jur. imm. l. 125. ff. de V. S.* Pro quo alibi *Verius eſt* v. *l. 125 ff. de V. S. l. 27. §. 1. ff. de proc. l. 6. ff. de calumn. l. 2. ff. de fund. dot.* nec non *Magis eſt* v. *l. 1. §. 1. ff. ſi ex nox. cauſ. l. 31. §. 2. l. 49. ff. de O. & A. l. 27. §. 8. ad L. Jul. de adult. l. 38. l. 72. §. 4. ff. de ſolut.* dicere malunt. Ut adeo nihil mutandum ſit.

§. 23. Ut autem modeſtiam ſuam in reſpondendo oſtenderet, non tantum *propius eſt*, ait, ſed *propius eſt, ut obligari te exiſtimem.* Quemadmodum & alii non temere aliquid affimare vel negare, ſed *ſibi videri* v. *l. 6. ff. de his qui ſunt ſui vel alien jur. l. 37. ff. de*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

proc. ſe putare v. *l.* 75. *ff. de proc. l.* 8. *ff. de neg. geſt. l.* 1. §. 3 *ff. de calumn.* dicere ſolent. Quod & ipſis Judicibus in ſententiis dicendis ſervatum fuiſſe oſtendit *Cujac. L.* 3. *O c.* 26. v. *l.* 3. *ff. de his quæ in teſt. del. l.* 1. §. 5. *ff. ad SC. Turp.*

§. 24. Quam ſuam ſententiam nunc porro probare inſtituit, removendo imprimis quod ſtatuere videri poterat. *Non quia pecuniam tibi credidi*, i. e. mutuam dedi. Licet enim verbi *credendi* latiſſima ſit ſignificatio, hic tamen in ſtrictiori ſignificatione accipiendum, uti ex dictis manifeſtum eſt.

§. 25. *Hoc enim* (rationem poſitionis negativæ addit) *niſi inter conſentientes fieri non poteſt.* Eleganter *Ulpianus* in *l.* 1. §. 3. *ff. de pact. Adeo autem conventionis nomen generale eſt, ut eleganter dicat Pedius, nullum eſſe contractum, nullam obligationem, quæ non habeat in ſe conventionem.* nec non *Javolenus* in *l.* 55. *ff.* de O. & *A. In omnibus rebus quæ dominium transferunt, concurrat oportet affectus, ex utraque parte contrahentium: nam ſive ea venditio, ſive donatio, [ſive conductio] ſive quælibet alia cauſa contrahendi fuit, niſi animus utriuſque conſentit, perduci ad effectum [in] quod inchoatur non poteſt.* Erratum autem hic in perſona, qui error conſenſum excludit. v. *ſupr.* §. 16.

§. 26. Aliam itaque rationem, ex ultima Philoſophia, *Æquitate* ſcil, reddendam cenſet. *Sed*, inquit, *quia pecunia mea [quæ] ad te pervenit, eam mihi à te reddi bonum & æquum eſt.*

§. 27. *Meum* proprie eſt, quod eſt in dominio meo. *l.* 27. §. 2. *ff. de aur. arg.* §. 14. *I. de act.* Sed hic *pecunia mea* intelligenda, quæ mihi a debitore meo debetur.

§. 28.

§. 28. Particula autem *quæ* in Pandectis Florentinis non legitur, (unde & notis incluſa eſt) & rectius omittitur.

§. 29. Dicitur *ad te pervenit.* ex quo debitorem à quo *Sempronius* pecuniam ſtipulatus erat, eam ſolviſſe manifeſtum eſt.

§. 30. *Eam mihi a te reddi*, i.e. reſtitui in eodem genere v. *l.* 94. *ff. de V. S. l.* 39. §. 2. *ff. de ſtat. lib. l.* 2. §. 1. *ff. de reb. cred. bonum & æquum eſt.*

§. 31. Quæ verba *Bonum & Æquum* in jure noſtro frequenter conjunguntur v. *l.* 1. *l. pen. ff. de I. & I. l.* 65. §. 4. *l* 66. *ff. de cond. inſt. l.* 2. §. 8. *ff. de caut. in jud. ſit. cauſ. l.* 24. §. 1. *ff. de mun. l.* 2. *l.* 3. *l.* 34. *ff. de O. & A. l.* 91. §. 3. *ff. de V. O. l* 28. *pr. ff. de Æd. Ed.* & aliquando quidem ſine copula v. *l.* 42. *ff. de Ædil. Ed.* Quemadmodum & *Æquius melius l. pen. ff. de uſuc. Cic. Top.* §. 36. *Melius & æquius l.* 66. §. *ult. ff. ſolut. matr.* nec non *Æquius & Melius Cic. pro Roſc. com.* §. 11. 12. Antiquis promiſcue dicta ſunt.

§. 32. Nihil autem aliud hoc loco ſignificant, quam *Æquitatem naturalem* ſeu *Æquitatis rationem*, licet nullum negotium contractum ſit, exigere, ut eam pecuniam, quam tu a meo debitore, ad meum Mandatum, accepiſti, mihi reſtituas. Add. *Lauterb. Diſp. ad d. l.* 32. *C.* 2.

CAP. III.

§. 1. EX quibus manifeſtum eſt, Negotium hic eſſe ſeu *Cauſæ figuram* quæ ad *Contractum* vel *Quaſi contractum, Delictum* vel *Quaſi delictum* referri nequit, ex qua tamen ob Æquitatis rationem Obligatio naſcitur & Actio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

§. 2. Præceſſerunt quidem diverſa facta, Rogatio *Sempronii*, Mandatum *Caji*, *Debitoris* Caji Sponſio, & Solutio, *Sempronio* facta. Sed hæc omnia ad introducendam Obligationem inter *Cajum* & *Sempronium*, propter errorem *Sempronii* in perſona creditoris, ſecundum ordinarias Juris regulas, non ſufficiunt: Quandoquidem animus, *Cajo* ſeſe obligandi, in *Sempronio* deficit v. *l.* 3. §. 1. *l.* 55. *ff. de O. & A. l.* 1. §. 3. *ff. de pact. ſupr. c.* 2. §. 16. adeoque *negotium* aliquod inter *Cajum* & *Sempronium contractum eſſe* dici nequit.

§. 3. Quia tamen ad *Caji* mandatum, pecunia *Cajo* debita, ad *Sempronium* pervenit, iniquum eſſet, ſi *Sempronius* nulla actione conveniri poſſet.

§. 4. Non tam propter generalem *Æquitatis* regulam, quæ non patitur, aliquem locupletiorem fieri, cum alterius detrimento & injuria *l.* 206. *ff. de R. J. l.* 14. *ff. de condict.* quam propter varias in hac cauſa intercedentes circumſtantias.

§. 5. Acceſſit enim *Sempronius* ad *Cajum* & *Titium*, mutuam pecuniam rogans, proindeque animo ſeſe obligandi ei qui mutuum dediſſet.

§. 6. *Cajus* juſſit *debitorem ſuum*, *Sempronio*, eam ſummam, quam mutuam rogabat, promittere, non animo donandi, ſed credendi & mutuum contrahendi. Quod &, niſi error in perſona creditoris intercederet, contractum fuiſſet. *l.* 15. *ff. de reb. cred.*

§. 7. Ad cujus mandatum pecunia, à *debitore*, *Sempronio* numerata eſt. Quo ipſo *debitor* ille liberatur, ut *Cajus* contra eum actionem amplius non habeat, uti docet. *Marcianus* JC. in *l.* 49. *ff. de ſolut. Solutam pecuniam* inquit, *intelligimus utique naturaliter, ſi* *nume-*

numerata ſit creditori. Sed & ſi juſſu ejus alii ſolvitur, vel creditori ejus, vel futuro debitori; vel etiam ei cui donaturus erat, abſolvi debet. itemque Ulp. in *l.* 8. §. *f. ff. de novat.* verb. *Non tamen ſi quis ſtipulatur, quod mihi debetur, aufert mihi actionem, niſi & voluntate mea ſtipuletur.*

§. 8. *Sempronius* tamen, quia putat, eum à quo pecuniam accipit non *Caji*, ſed *Titii* debitorem eſſe, ſecundum juris rationem, uti ſæpius dictum, non obligatur.

§. 9. Atque ita contingeret, ut *Cajus* qui actionem contra debitorem ſuum amplius ſalvam non habet *d. l.* 49. *f. d. l.* 8. §. *f. l.* 20. *l.* 22. *ff. de nov.* neque ullam contra *Sempronium* acquiſivit, ſine ulla ſua culpa, niſi alio remedio ei ſubveniatur, in damno conſtitueretur.

§. 10. Quod ratio Æquitatis minime patitur. Et ergo omnibus hiſce circumſtantiis probe conſideratis rectiſſime ſtatuit *Celſus* æquum & bonum eſſe, ipſiuſque *Sempronii* voluntati conveniens, ut ad reſtituendam pecuniam, quam à debitore *Caji* accepit, *Cajo* obligatus ſit.

CAP. IV.

§. 1. SEd quo *Remedio*, quave *Actione Sempronius* conveniendus ſit, *Celſus* non monuit, Unde diſputatur inter Interpretes, quodnam Remedium ex *d. l.* 32. locum habeat.

§. 2. Et quidem *Actionem in rem* locum habere non poſſe ex ipſa lege manifeſtum eſt. De *Obligatione* enim quæritur, non de Dominio aliave ſpecie *Juris in re.*

§. 3. Unde mirari etiam eos liceat, qui Remedium hujus *l.* 32. inter remedia *poſſeſſoria*, & quidem *Recuperandæ poſſeſſionis*, referendum ſtatuunt. Vid. tamen *Menoch. de recup. poſſ. remed.* 4.

§. 4. Similiter *condictionem certi* ſeu *Actionem ex mutuo*, locum non habere ipſe *Celſus* docet, invincibili argumento, quod nullum negotium contractum ſit.

§. 5. Sunt itaque aliqui qui *Quaſi Contractum* hic ſtatuunt, adeoque Actionem quaſi ex contractu dandam cenſent. Sed ſi quaſi contractum hic conſtituere liceat, non habuiſſet ſane rationem *Celſus*, ob quam ſimpliciter diceret *nullum negotium contractum* eſſe, quod non tantum ad verum ſed & quaſi contractum pertinet. arg. *l.* 33 *ff. de condict. indeb.*

§. 6. Alii itaque *Condictionem indebiti* competere cenſent, v. *Bus. ad d. l.* 32. Sed neque hæc ſententia admitti poteſt, quia ea quæ in *Quaſi contractu Solutionis indebiti* requiruntur, hic non inveniuntur.

§. 7. Nonnulli *Condictioni ſine cauſa* locum faciunt. Sed pecunia à debitore *Caii* ad mandatum ejus numerata, non omnino ſine cauſa eſt apud *Sempronium.* v. *Alciat. ad d. l.* 32. *n.* 6. Eſtque Remedium hujus *l.* extraordinarium, quale non eſt *Condictio ſine cauſa.* V. *Alciat. ad d. l.* 32.

§. 8. Quidam *Condictionem certi generalem*, quæ locum habeat, quandocunque alter cum alterius jactura locupletatur, ex *d. l.* 32. inducunt. Verum enim vero uti omnis actio perſonalis qua certum petitur condictio certi dici poteſt *l.* 9. *ff. de reb. cred.* ita *condictio certi* quæ quidem ab aliis ſeparata ſit, hic concipi nequit. Neque ulla ratio eſt, quare hæc Actio

magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

magis *Condictio certi*, quam *Conditio ex Lege* quæ ex donatione oritur, dicenda ſit. Accedit quod non poſſit hæc *lex* ad omnes caſus ſimiles indiſtincte extendi, uti mox demonſtrabimus.

§. 9. Multi *Actionem in factum* inſtituendam volunt. Quod ſimiliter admitti poteſt, quatenus hæc Actio certo & ſpeciali nomine demonſtrari nequit, ſed in factum & ſecundum id quod actum eſt, concipienda eſt; In quantum vero *Actio in factum* in ſpecie dicitur quæ à Prætore eſt introducta, de qua *l.* 11. *ff. de præſer. verb.* quæ à nonnullis in eum finem allegari ſolet, eam hic locum habere non poſſe, ex circumſtantiis quæ hic intercedunt, ſatis apparet.

§. 10. Supereſt ergo ut dicamus, Actionem in caſu *d. l.* 32. competentem eſſe ſpecialem, quæ hujuſmodi facto & cauſæ, qualis in hac lege comprehenditur, convenit. Nec quicquam obſtat quo minus eam *Actionem* dicamus *Condictionem ex Lege*. arg. *l. un. ff. de cond. ex Lege.* Add. *Lauterb. Diſp. ad d. l. 32. p. 2. Hahn. ad Weſ. de condict. ex Leg. n. 3. Stryck. de act. ſect. 1. Memb. 2. §. 51.*

CAP. V.

§. 1. Licet autem in caſu *d. l.* 32. contra ſempronium, ob *Æquitatem*, *Actio* concedatur, non tamen ideo hæc *l.* 32. propter Æquitatis colorem, ad quoſcunque caſus ſimiles extendenda eſt.

§. 2. A ſimilibus ſane ad ſimilia procedendum cæteraque quæ ad eandem tendunt utilitatem interpretatione ſupplenda eſſe, docent *Julianus* & *Ulpianus* JCti, in *l.* 12. & *l.* 13 *ff. d. LL.*

§. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

§. 3. Sed prudenter tamen in eo verſandum eſt. Quemadmodum & ipſi Legiſlatores & JCti oſtendunt, dum non indiſtincte, præter ordinarios fontes, Obligationes ex *Variis cauſarum figuris*, ſed circumſtantiis & æqui bonique rationibus probe examinatis, in ſpecie *d. l.* 32. aliisque, de quibus deinde videbimus, conſtituunt.

§. 4. Et quantum quidem ad caſum *d. l.* 32. attinet, plures circumſtantias concurrere, quæ Obligationem & Actionem deſiderant, *Cap. III.* demonſtratum eſt.

§. 5. Quandocunque itaque Contractus quem duo celebrare voluerunt, ob errorem in perſona impeditur, & ille cui alter ad contractum illum perficiendum vel implendum rem dedit, ſeu dari curavit, ad eandem repetendam, ob alterius errorem, & citra ſuam culpam, actionem non habet, atque ita innocens in damno verſatur, æquum & bonum eſt, ut accipiens alteri obligatus ſit.

§. 7. Unde ſi *Titius* à *Cajo* quem *Sempronium* eſſe putavit, ſervum emit, & fide de pretio habita, traditum accepit, eundemque manumiſit, *Titius* licet ob errorem perſonæ *Cajo* ex emto non ſit obligatus, attamen ut ipſe pretium ſervi *Cajo* præſtet, & ad hoc obligetur, ſecundum *d. l.* 32. diſpoſitionem, ſimiliter bonum & æquum eſt. vid. *l.* 65. §. 8. *ff. de condict. indeb. Lauterb. diſp. ad d. l.* 32. *p.* I. *C.* IV. *th.* 3.

§. 7. Si vero dicta circumſtantiæ in ſimilibus caſibus non intercedant, *d. l.* 32. diſpoſitio ad eos minime extendenda eſt.

§. 8. Hinc errat haud dubie *Alciat.* ad *d. l.* 32. *n.* 15. aliique, qui *Legi noſtræ* locum etiam faciunt, quando

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

do debitor alicujus jubentis, ſtipulanti tantum promiſit, non etiam ſolvit. Quibus *Celſus* aperte contrarius eſt, in verb. *Quia pecunia mea [quæ] ad te pervenit.*

§. 10. Hinc etiam non placet ſententia ſtatuentium, bonæ fidei poſſeſſorem, de fructibus conſumtis, teneri, in quantum factus eſt locupletior; Adeoque ex Æquitate *d. l.* 32. Remedium ejuſdem & Actionem contra b. f. poſſeſſorem concedendum eſſe. Sive ſimpliciter iſtud tradant, ſive inter fructus naturales & induſtriales, vel titulum lucrativum & onerosum diſtinguant. V. *Alciat.* ad *d. l.* 32. *n.* 10. *Vaſq. p.* 2. *l.* 3. *c.* 70. *n.* 4. *& ſeqq.*

§. 11. Bonæ fidei poſſeſſor enim fructus perceptos, Lege permittente, ſuos facit *l.* 48. *ff. de A. R. D.* §. 35. *I. de R. D. l.* 25. §. 1. *ff. de uſur. l.* 136. *ff. de R. J.* ſuosque conſumit.

§. 12. Ut Dominum, de fructibus conſumtis, agere non poſſe *d.* §. 35. neque Judicem eorum rationem habere debere. §. 2. *I. de off. jud.* Quin &, tantum b. f. poſſeſſori conſumptionem tribuere, quantum uſucapionem, *l.* 4. §. 19. *ff. de uſuc.* eumque fructus conſumtos *lucrari l.* 4. §. 2. *ff. fin. reg.* aperte ſit traditum. Quod utique falſum eſſet, ſi in quantum locupletior factus eſt, conveniri poſſet.

§. 13. Accedit, quod & culpa imputari poſſit Domino, quod in rem ſuam diligentius non inquiſiverit; neque eo animo fuerit vel Dominus vel B[o]n[æ] fidei poſſeſſor, ut alter alteri eſſet obligatus.

§. 14. Ut adeo hic caſus, à caſu *legis noſtræ* 32. toto cœlo diverſus ſit. Vid. *Struv. Exerc.* I. *l.* ix. *th.* 23. *Lauterb. d. Diſp. ad d. l.* 32. *p.* 2. *C. un. th.* 19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Stryck de Act. Sect. 1. Memb. 2. §. 49.

§. 15. Idem dicendum, de eo qui bona fide in alieno fundo ædificavit, & priusquam ſumtus in ædificationem factos deduxerit, poſſeſſionem ejus Domino tradidit.

§. 16. Aliud quidem placuit *P. Caſtr.* & *P. Bus. ad l. 33. ff. de condict. indeb.* Sed non uno loco Exceptio tantum b. f. poſſeſſori conceditur, non poſſidenti omnis actio negatur.

§. 17. Sic *Papinianus* in *l. 38. ff. de R. V. Sumtus in prædium, quod alienum eſſe apparuit, a bonæ fidei poſſeſſore facti, neque ab eo qui prædium donavit, neque à domino peti poſſunt. Verum exceptione doli poſita, per officium judicis æquitatis ratione ſervantur.* Item *Julianus* in *l. 33. ff. de condict. indeb. Si in area tua ædificaſſem & tu ædes poſſideres condictio locum non habebit; quia nullum negotium inter nos contraheretur. Nam is qui non debitam pecuniam ſolverit, hoc ipſo aliquid negotii gerit; cum autem ædificium in area ſua ab alio poſitum dominus occupat nullum negotium contrahit. Sed & ſi is qui in aliena area ædificaſſet, condictionem non habebit, quia nihil accipientis faceret, ſed ſuam rem dominus habere incipiat. Et ideo conſtat, ſi quis cum exiſtimaret ſe heredem eſſe, inſulam hereditariam fulſiſſet, nullo alio modo quam per retentionem impenſas ſervare poſſe.* nec non *Paulus* in *l. 14. ff. de dol. mal. & met. exc. Paulus reſpondit eum qui in alieno ſolo ædificium extruxerit, non alios ſumtus conſequi poſſe, quam poſſideant, & ab eo dominus ſoli rem vindicet, ſcilicet oppoſita doli mali exceptione.* add. §. 30. *I. de R. D. l. 51. ff. de condict. indeb.*

§. 18. Quamobrem cum exceptio tantum detur poſſidenti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

ſidenti, nobis non licet contra manifeſtam juris rationem, & apertos textus, aliud remedium excogitare, quo ſubveniatur non poſſidenti, data ſcil. ei, ſolius æquitatis obtentu, *Actione*, qua impenſas conſequatur. v. *l.* 1. *C. de leg.*

§. 19. Habet enim Ædificator quod ſibi imputet, cur remedio *Exceptionis* quod Legibus noſtris, quas ei ignorare non licet *l.* 12. *C. de jur. & fact. ign.* ei conceſſum eſt, cum adhuc in poſſeſſione eſſet, non ſit uſus.

§. 20. Illud etiam quæſitum eſt, An bonæ fidei Emtor, qui rem furtivam emit, eandemque b. f. ſed majori pretio, alteri vendidit, condictione ex *l. noſtra* 32. in id, quod pretium, quo ipſe rem emerat, excedit, à domino conveniri poſſit?

§. 21. Quod DD. ſimiliter affirmant; itaque non ſemel judicatum teſtantur *Struv. Exerc. J.C.* 11. *th.* 13. *Carpz. pr. Crim. p.* 2. *Q.* 87. *n.* 71. *add. Stryck de Act. Sect.* 1. *Memb.* 2. §. 48.

§. 22. Sed ſi circumſtantias utriuſque caſus inſpiciamus, etiamhunc caſum ab eo, de quo in *d. l.* 32. agitur, longe diverſum eſſe, non difficulter intelligetur.

§. 23. Nihil enim omnino hic inter dominum rei furtivæ, & b. f. emtorem primum, actum eſt, ut facto domini rem furtivam ad b. f. emtorem perveniſſe dici nequeat; Neque in hoc, neque in illo, animus fuit obligationem contrahendi. Tum & *Remedium d. l.* 32. tum demum conceditur, cum res noſtra vel nobis debita ad alium pervenit, quod de hoc augmento pretii dici nequit; & eo tantum caſu locum habet, quo nulla actione alteri proſpectum eſt, quod ſimiliter hic ſecus eſt; Quandoquidem dominus *Rei vindicatio-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

ne contra quemcunque poſſeſſorem, ipſumque ſecundum emtorem, necnon *condictione furtiva* contra furem, ejuſque heredes, agere poteſt. Uti pluribus oſtendit *Lauterb. d. Diſp. ad l.* 11. 32. *p* 2. *C. un. th.* 20.

§. 24. Male etiam haud pauci condictionem ex *Lege noſtra* 32. concedunt Creditori, qui patri pecuniam mutuam dedit, contra liberos propria habentes bona, ſi pater non ſit ſolvendo, & pecunia in alimenta liberorum impenſa ſit. *Surd. de Aliin.* 48. *privil.* 48. *n.* 5. & *ſeqq.*

§. 25. Filius enim neque vivo patre, ex cauſa debiti paterni, conveniri poteſt; uti aperte, non ignorantes, liberos a parente ali debere *l.* 5. *pr.* §. 10. *ff. de agn. & al. lib.* reſcripſerunt *Dioclet. & Maxim.* Impp. in *l.* 4. *C. ne fil. pro pat.* *Patris nomine* dicunt, *ſuperſtitis filium, nec munerum civilium, nec debiti cauſa, perſonali poſſe conveniri actione conſtat.* neque mortuo, niſi heres ſit. *V. Perez. ad t. C. ne fil. pro pat. n.* 1. 2. *Decius ad l.* 23. *ff. de reb. cred.*

§. 26. Sed omnes caſus qui quidem huc referri ſolent, examinare non eſt animus, tum quia ex dictis non difficulter de iis judicari poteſt, tum quia rem noſtram ad alium perveniſſe, ad obligationem introducendam, non ſemper ſufficere ex *l.* 8. *C. depos. l,* 13. *C. de Obl. & Act. l.* 7. *l.* 15. *C. ſi cert. pet.* manifeſtum eſt.

F I N I S.

COROLLARIA DEFENDENTIS.

I.

RAtihabitio patris poſtea ſuperveniens nuptias retro nen facit legitimas.

II.

Bonæ fidei poſſeſſor, percipiendo, omnes fructus facit ſuos, tam naturales, quam induſtriales.

III.

Veſtimentorum eſt verus uſusfructus, non quaſi talis.

IV.

Mulier in Codicillis teſtis eſſe poteſt.

V.

Filiusfamilias de Peculio Adventitio extraordinario teſtari non poteſt.

VI.

Venditor facultatem rei tradendæ habens, præciſe tradere tenetur.

Præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Præſtantiſſimo Juxta ac Cultiſſimo Juveni

DN. JOHANNI CLIFTONO.

ELigat ad pugnam Romanus Tyro palæſtram
Martis: at in Themidos prodit *Cliftonus* arenam.
Pugnat uterque. Sed ille, licet circundatus armis
Et bene ſcutatus, pugnando vulnera ſæpe
Sentit: Hic in ſophiæ tanto ſub præſide caſtris
Militat, ingeniumque exercet, tempora lauro
Cinctus Apollinea non hinc niſi victor abibit
Connexos nodos hic ſolvit & Antagoniſtas
Sternit Pieridum miles præclarus in armis.
En Themis huic dextram, claudit Dea Suada ſiniſtram,
Undique ſicelides circumſtant, ecce Laniſta
Adſtat & a tergo pollens virtute. Quid ergo
Hoſtis Agoniſtæ tanto? tantove Sophiſtæ
Cedere tardatis? fruſtra hunc ſuperare putatis
Felix cui liceat tantâ ſtipante catervâ
Talia caſtra ſequi! ſic nunc ad culmen honoris
O Decus æternum! tendis? ſit puppe magiſter
Tiphys in Æmonia: ſpatioſa volumina juris
Volvere tu mavis, moderari legibus æquis
Te juvat in Patria navim CLIFTONE forenſem.
Gratulor, & primis fortuna laboribus adſit,
Inque tuus regnet ſuadela diſerta labellis.

Honoris & amoris ergo occinebat

F. SONCK.

Orna-

Ornatiſſimo nec non Doctiſſimo

Dn. RESPONDENTI

J. V. Studioſo, Amico ſuo dilectiſſimo.

SCipio cum longè patriis digreſſus ab oris
Ut gereret forti bella cruenta manu,
Sæpè fuit ſævo, jactatus in æquore, ventis
Subjectus, variis expoſituſque malis
Sed poſtquam rediit devictis Victor ab Afris
Indidit huic titulos Africa victa novos.
Sed tu qui duros ſtudiorum ferre labores
Conſuêſti & quidquid triſte ſubeſſe ſolet,
Non poterit quidquam radix nocuiſſe palato
Nigra tuo, aut ſtudiis dedita cura piis:
Nam tibi multarum conceſſa ſcientia rerum eſt,
Quæ, quod ferre poteſt nobile nomen habet,
Si placet in medium ſubtilia promere, magnas
Grandiloquove modo res decorare, potes.
Et ſic Pierii ſuperaſti Culmina montis,
Ad teneras Muſas quâ via pulchra patet;
A ſtudiis ergo qui nomina clara reportes
Dignus es æternos non moritura dies.

Ex amore apponebat.

I. N.

Eidem

AD ORNATISSIMUM PRÆSTANTISSIMUM JUVENEM

JOANNEM CLIFTONUM,

Cum de Cauſis obligationum Publice diſceptaret.

EXimium Decus eſt, decus eſt poſt funera vivens,
Inſignes proavos & clara ſtirpe creatos
Annumerare ſuis: ſed maxima gloria, docti
Ardua Parnaſſi qui ſcandit culmina montis
Legiferi volvitque illic volumina Juris,
Hic ſine morte decus clarum, per tempus & annos
Æternumque ſtruet ventura in ſecula nomen.
Hæc, Cliftone, *tibi cum nunc pulcherrima detur*
Gloria cum victrix Cingat tua tempora Laurus
*(*Præſide *ſub tali, quem nec ventura ſilebunt*
Luſtra, nec ignota rapiet ſub nube vetuſtas.)
Accipe Cæſaream laurum quam donat Apollo
Pro meritis, Cliftone *tuis, proferre laborum*
Incipe jam fructus, ſis cultor Juris & æqui
In patriæ commune bonum. Sic rite triumphi
Victor amice feres palmam, Te digna manebit
Gloria, ſic merito gaudebis honore patroni.

ex tempore poſuit

B. Van OFFENBERGH,

SS. Th. St.

Aen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Aan de Zelve.

DAn bromd en brald den trant van Reden-ſpraak,
Als Waarheid, Styl, en deftigheid der Zaak
Zyn t'zaamgevoegt; en voorts door çieraat veeler Wetten,
't Geweld van tegenſpraak weet zacht ter neêr te zetten.
d'Opvolgers van de Wet van Vorſt JUSTINIAAN
Behouden 't Recht in ſchrank, voor Heer en Onderdaan:
Of ſchoon door brusk geweld van ſlinxe wrevel-tongen,
Een Rechte Saak, zomwyl, werd averechts voldongen;
Het Recht blyft daarom Recht. De Wetten in haar ſtand
Behouden alle Deugd en Welvaart in het Land.
Oud Romen pronkte door de billikheid der Wetten
Die haren Vorſt voorſchreef. En immers, die Gezetten
Rechtveerdigd WESTENBERG in CLIFTONS Reden-ſpraak,
Hoe dat *Verplichte ſchuld* den menſch verbind, ter zaak
Van veerdig te voldoen, aan wien men is verbonden:
Die *Oorſaak* bouwd hy hier door reên op vaſte gronden.
So volgt Heer CLIFTON 't ſpoor van ſynen Meeſter na,
Die immermeer met vlijt de tijd ſlijt, vroeg en ſpâ:
Zo dat ſijn Yverdienſt hem toebreng veel verlichting:
Syn Deugd is voor elk een, een *Oorſaak van Verplichting.*
't Gerucht is nimmer ſtom: Dus met een Woord gezeit;
't Is roem en eer genoeg, die voor de Waarheid pleit.

H. RAMPEN. { In RAMP EN Druk, Is myn geluk.

Aen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

1.

Jk zie geleerdheyds Zon met zijn Glans-rijcke ſtraalen
Op onſen Horiſon ſeer heerlijk in ſijn Kragt!
Al wie dit Zuyvre Ligt beſchynt, Verligt; Verwagt
Na weynig Maanden Tijds, de *Regts-kunde* in ſigh daalen,
Niet ſtux-wijs, maar Geheel! Veel die in 't duyſter dwaalen
En ſwerven Ooſt en Weſt, en ſijn niet wel bedagt
Soo Vrugteloos haar tijdt te ſlijten met veel klagt!
Com herwaarts wie gy ſijt hier kan men wijsheyd haalen.
Laat Tuygen *Cliftons* Geeſt, en Wel-beſpraakte Tong
In 't Burger-Regt-Boek (ſchoon hy ons toe-ſchijnt ſoo jong
Fix (na der Regten Trant) met ſchranderheydt Ervaaren;
T blijkt aan ſijn *oorſaak der Verpligting* ſoo vol Pit.
O Wijsheyds-Zoekers! die alſints in 't Duyſter ſit,
Neemt *Weſtenberg* in d' Arm, dat Ligt ſal u Verklaaren!

2.

Jn Bloey-tijd Bloeyd uw Geeſt in 't Luſt-prieel der Wijſen
O Clifton Tintel-, ſtar! wat zeg, ik Silvre-Maan!
Van 't firmament der School ziet elk Verbaaſt u ſtaan;
Na dat ge in Korten tijd ('t welk yder een moet prijſen)
Na u trok 't Ligt der Zon, die Luyſter-rijk quam rijſen
In Harderwijk beſtraald; daar Veele in 't duyſter gaan,
Soo klimt van Trap tot Trap U Geeſt gantſch vry van waan
Cloek tot het Top punt toe, dat *Weſtenberg* ſal wijſen.
Lang Leef dees Profeſſoor tot nut van Harderwijk,
In Regts-Kunde uytgeleert, in Deugd en Wijsheyd Rijk.
Flux op nu Geeſten die veel jaaren Tijds gaat ſpillen,
Tot Schade van uw Beurs, en Schand van uw Geſlagt,
Op, op, dit ligt is U een Vuur Kolom by nagt;
Nadien Hy Yver toond voor Die wel Leeren willen.

3.

Jk Vlegt geen Lauwer-Krans nog Cierelijke Bloemen
Om u doorlugtig Hooft, o Phœnix onſer tijdt;
Al te gemeen waart voor een Geeſt gelijk gy ſijt!
Neen 'K moet u Schrander Brein met drie ſonnetten roemen!
Neuswijſe ſullen dit een nieuwe Mode noemen,
En ſchempen hier op met een ongegrond verwijt,
Sulx Kreun ik my geenſints; 't is my genoeg uw ſtrijd
Croonwaardig, eyndigd Heer! u Yver toond ons hoe men
Leergierig ſteyg'ren kan langs Regts-geleerdheyds trap,
In ſpijt der Bitze Nijdt tot nutte wetenſchap,
Fris by u onderzogt, bearbeyd en verkregen,
Ten is u niet genoeg, zoo hier en daar een lit
Of deel der Rechten te doorſnuffelen, neen, u wit
Noopt u als Vader het gantſch Lichaam t'overwegen.

FRANçOIS de BRUYNNE,
Stadts Schrijfmeeſter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
445 F 50